

BOSNA I HERCEGOVINA
Konkurencijsko vijeće

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
Конкуренијси савјет

MIŠLJENJE

po zahtjevu Vijeća ministara Bosne i Hercegovine

Sarajevo
travanj, 2019. godine

Broj: 01-26-7-004-4/19
Sarajevo, 03.04.2019. godine

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovina na temelju članka 25. stavak (1) točka f) Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik BiH", br. 48/05, 76/07 i 80/09), na temelju Zahtjeva Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, zaprimljenog dana 29.03.2019. godine pod brojem: 01-26-7-004-1/19 na 50. (pedesetoj) sjednici održanoj dana 03.04.2019. godine, donijelo je

MIŠLJENJE

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Konkurencijsko vijeće) je dana 29.03.2019. godine pod brojem: 01-26-7-004-1/19 zaprimilo Zahtjev Vijeća ministara Bosne i Hercegovine (podnesak broj: 05-07-1-625-20-1/19 od 21.03.2019. godine) u kojem se u bitnom navodi da je Vijeće ministara BiH na 169. sjednici održanoj dana 21.03.2019. godine donijelo zaključak kojim se traži od Konkurencijskog vijeća BiH da u roku od 5 dana, sukladno članku 25. stavak (1) točka f) Zakona o konkurenciji, dostavi mišljenje o aspektu konkurencije koji se odnosi na postupanje Konkurencijskog vijeća u vezi sa izdavanjem odobrenja pojedinim telekomunikacijskim operaterima u BiH koji su u prethodnom razdoblju izvršili kupovinu više telekomunikacijskih gospodarskih subjekata u BiH, što za posljedicu može imati vladajući položaj gospodarskog subjekta na mjerodavnom tržištu.

U vezi sa tim Vijeće ministara traži mišljenje Konkurencijskog vijeća o sljedećim pitanjima i to:

- Ima li neki od telekomunikacijskih operatera u BiH trenutačno vladajući položaj na tržištu roba ili usluga, tj. ima li na mjerodavnom tržištu udio veći od 40% (pri čemu treba imati u vidu da mjerodavno tržište prema Zakonu o konkurenciji nije Bosne i Hercegovina, već određeno zemljopisno područje);
- Postoje li u konkretnom slučaju zabranjene koncentracije gospodarskih subjekata na cijelom tržištu BiH ili na njezinom značajnijem dijelu i stvara li u vezi sa tim bilo koji telekomunikacijski operater novi ili jača postojeći vladajući položaj;
- Prati li Konkurencijsko vijeće redovito tu problematiku i je li po zahtjevu određenog subjekta ili po službenoj dužnosti pokretalo ili planira pokrenuti postupke u cilju sprječavanja eventualnog monopolističkog ponašanja bilo kojeg telekomunikacijskog ili drugog operatera na tržištu sukladno Zakonu o konkurenciji i drugim važećim propisima.

Konkurencijsko vijeće je samostalno tijelo koje osigurava dosljednu primjenu Zakona o konkurenciji na cijeloj teritoriji Bosne i Hercegovine i ima isključivu nadležnost u odlučivanju o postojanju zabranjenog konkurentskog djelovanja na tržištu. Ovdje se, prije svega, moramo referirati na zakonske definicije mjerodavnog tržišta kako u proizvodnom tako i u zemljopisnom smislu, određivanja istog te pojma vladajućeg položaja gospodarskog subjekta na određenom mjerodavnom zemljopisnom tržištu.

Mjerodavno tržište u smislu članka 3. Zakona o konkurenciji te čl. 2. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta ("Službeni glasnik BiH", br. 18/06 i 34/10), čini tržište određenih proizvoda/usluga koji su predmet obavljanja djelatnosti gospodarskih subjekata na određenom zemljopisnom tržištu. Bitno je naglasiti da se mjerodavno tržište određuje posebno za svaki slučaj, u sukladno stavku (2) članka 2. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta.

Prema odredbi članka 4. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta, mjerodavno tržište u proizvodnom smislu obuhvaća sve proizvode i/ili usluge koje potrošači i/ili korisnici smatraju međusobno zamjenjivim, pod prihvatljivim uvjetima, imajući u vidu naročito njihove bitne značajke, kvalitetu, uobičajenu namjenu, način uporabe, uvjete prodaje i cijene.

Nadalje, prema članku 5. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta, mjerodavno tržište u zemljopisnom smislu obuhvaća cjelokupnu ili dio teritorije Bosne i Hercegovine na kojoj gospodarski subjekt djeluje u prodaji i/ili kupovini mjerodavnog proizvoda pod jednakim ili dovoljno ujednačenim uvjetima i koji to tržište bitno razlikuju od uvjeta tržišne konkurencije na susjednim zemljopisnim tržištima.

Odlukom o definiranju kategorija vladajućeg položaja ("Službeni glasnik BiH", br. 18/06 i 34/10) se definiraju kategorije, uvjeti i načini utvrđivanja vladajućeg položaja gospodarskog subjekta i kriteriji zlouporabe vladajućeg položaja gospodarskih subjekata, u smislu čl 9. i 10. Zakona o konkurenciji, na mjerodavnom tržištu proizvoda ili usluga u Bosni i Hercegovini.

Vladajući položaj gospodarskog subjekta, sukladno članku 2. Odluke o definiranju kategorija vladajućeg položaja definiran je na način da gospodarski subjekt na mjerodavnom tržištu proizvoda ili usluga ima vladajući položaj, kada se zbog svoje tržišne snage može ponašati i djelovati u značajnoj mjeri neovisno o stvarnim ili mogućim konkurentima, kupcima, potrošačima ili dobavljačima, i na taj način ograničava ili sprječava učinkovitu konkurenciju. Također, gospodarski subjekt na mjerodavnom tržištu proizvoda ili usluga ima vladajući položaj kada nema konkurenciju ili ako postojeća konkurencija nije značajna. Vladajući položaj gospodarskog subjekta, u ovisnosti od datog slučaja, može se utvrditi na cijelom tržištu Bosne i Hercegovine ili na njenom značajnijem dijelu. Ovdje je bitno istaći da je tržišni udio samo pretpostavka dominacije određenog gospodarskog subjekta pa tako članak 6. Odluke o definiranju kategorija vladajućeg položaja propisuje da „se pretpostavlja da gospodarski subjekt može imati vladajući položaj na mjerodavnom tržištu proizvoda ili usluga ako ima tržišni udio veći od 40%“.

Čak i postojanje vladajućeg položaja prema odredbama Zakona o konkurenciji i podzakonskim aktima nije zabranjeno (članak 4. Odluke o definiranju kategorija vladajućeg položaja) već je prema članku 4. stavak (2) Odluke o definiranju kategorije vladajućeg položaja zabranjena zlouporaba vladajućeg položaja na mjerodavnom tržištu kroz djelovanje gospodarskih subjekata koje ima za cilj i posljedicu isključivanje konkurenata sa tržišta ili „zatvaranje“ tržišta potencijalnim konkurentima odnosno ograničavanje ili narušavanje učinkovite tržišne konkurencije. Zlouporaba vladajućeg položaja se ne utvrđuju kroz postupke ocjene koncentracije već eventualno kroz postupke za utvrđivanje postojanja zlouporabe monopolskog položaja u smislu Zakona o konkurenciji.

Protiv konačnih odluka Konkurencijskog vijeća, shodno odredbi članka 46. Zakona o konkurenciji, nezadovoljna stranka u postupku može pokrenuti upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od primitka odluke, odnosno od dana objavljivanja odluke.

Konkurencijsko vijeće je tijekom 2018. godine u sektoru pružanja usluga iz oblasti telekomunikacijskog sektora, a sukladno odredbama članka 18. stavak (2), ocijenilo dopuštenom određene koncentracije na tržištima maloprodaje pružanja usluga fiksne telefonije, mobilne telefonije, usluga interneta i usluga radio i TV programa u Bosni i Hercegovini, a sve po prijavama koncentracija gospodarskih subjekata. Prilikom donošenja svojih rješenja Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da povećanja tržišnih udjela gospodarskih subjekata tom prilikom neće dovesti do sprječavanja, ograničavanja ili narušavanja tržišne konkurencije na utvrđenom mjerodavnom tržištu te samim tim njihov zajednički tržišni udio na mjerodavnom zemljopisnom tržištu nije prelazio 40%.

Konkurencijsko vijeće prilikom donošenja svojih rješenja, pored podataka podnosioca prijave, prikuplja i druge dodatne podatke od mjerodavnih izvora kada vrši ocjenu koncentracija i procjenu efekata istih kao i kada provodi postupke iz oblasti zabranjenih konkurencijskih djelovanja u sektorima gdje je reguliranje tržišta u nadležnosti određenog regulatornog tijela prevashodno koristi podatke mjerodavnih institucija, u ovom slučaju to je nadležni sektorski regulator, odnosno Regulatorna agencija za komunikacije BiH. Reguliranje tržišta telekomunikacija u nadležnosti Regulatorne agencije za komunikacije BiH, podstiče i osigurava otvoren pristup javnim telekomunikacijskim uslugama za sve korisnike na transparentnom, objektivnom i nediskriminatorском temelju, propisuje i osigurava nivo kvalitete u pružanju telekomunikacijskih usluga i opreme, štiti interese svih korisnika telekomunikacionih usluga u smislu dostupnosti tih usluga, kvalitete i cijena, koje su transparentne i nediskriminirajuće.

Konkurencijsko vijeće i Regulatorna agencija za komunikacije BiH zajedničkim djelovanjem, ali svaka u svom domenu i u svojoj sferi nadležnosti podstiču konkurenciju na telekomunikacijskom tržištu sa svrhom obezbjeđenja jednakih mogućnosti za sve sudionike na tržištu. Koristeći podatke i analize Regulatorne agencije za komunikacije BiH kao brojčane pokazatelje snage konkretnih gospodarskih subjekata, a koja obradu istih radi za područje Bosne i Hercegovine, Konkurencijsko vijeće smatra najtočnijim i najvjerodostojnijim izvorom podataka za svoje analize, ocjene i procjene efekata postupaka koji se vode pred Konkurencijskim vijećem bilo da je riječ o ocjeni koncentracija ili zabranjenih konkurencijskih djelovanja. Obzirom da su prijave koncentracije zaprimljene u 2018. godini, te da je odlučivano po istim, Konkurencijsko vijeće je prilikom analize mjerodavnog tržišta uzimalo javno dostupne podatke RAK-a, i to kvartalne uporedne podatke tržišta fiksne i mobilne telefonije za IV kvartal u 2017. godine. Takođe, praćenjem kvartalnih uporednih podataka, koje Regulatorna agencija objavljuje na svojoj web stranici, a koja se odnose na tržišna učešća svih telekom operatora, nisu uočene značajne promjene na tržištima fiksne i mobilne telefonije u periodu od IV kvartala 2017. godine do IV kvartala 2018. godine.

Konkurencijsko vijeće niti jednu koncentraciju nije ocijenilo nedopuštenom ili uvjetno dopuštenom bilo da je riječ o ocjenama koncentracija iz oblasti telekomunikacija ili nekih drugih gospodarskih grana obzirom da prema analizi dostavljenih podataka podnosioca prijave i ostalih prikupljenih podataka nije ocijenilo da će provođenje koncentracije spriječiti, ograničiti ili narušiti tržišnu konkurenciju na utvrđenom mjerodavnom tržištu.

Konkurencijsko vijeće redovito prati sva dešavanja na tržištu u smislu ponašanja gospodarskih subjekata u njihovom obavljanju registriranih poslovnih djelatnosti. Po svakom zaprimljenom zahtjevu gospodarskih subjekata koji ukazuju na određena zabranjena konkurencijska djelovanja Konkurencijsko vijeće poduzima odgovarajuća postupanja sukladno svojim nadležnostima, a pored toga i samo pokreće postupke po službenoj dužnosti ako postoji osnovana sumnja da se značajno sprječava, ograničava i narušava tržišna konkurencija (članak 27. Zakona o konkurenciji) i to bez odlaganja, u svakoj gospodarskoj oblasti pa tako i na području telekomunikacijskog sektora. Sve odluke Konkurencijskog vijeća sukladno članku 44. stavak (1) Zakona se objavljuju u „Službenom glasniku BiH“, službenim glasnicima entiteta i Brčko Distrikta BiH, kao i na web stranici Konkurencijskog vijeća.

Predsjednica

Adisa Begić